

**EVOLUȚIA ISTORICĂ A REGLEMENTĂRII
INFRAȚIUNII DE ÎNȘELĂCIUNE (II)
THE HISTORIC DEVELOPMENT OF REGULATIONS
CONCERNING THE OFFENCE OF DECEIT (II)**

MIRELA CARMEN DOBRILĂ*

Rezumat

În acest articol este prezentată evoluția istorică a preocupărilor privind sancționarea faptelor de înșelăciune, în prima parte a studiului publicată în numărul anterior al revistei fiind analizate dispozițiile privind faptele de înșelăciune în dreptul roman și în legislațiile din vechiul drept românesc, iar în acest număr al revistei sunt analizate reglementările privind infracțiunea de înșelăciune în Codul penal din anul 1864, în Codul penal din anul 1936, în Codul penal din 1968, cu punctarea unor aspecte din Legea nr. 301/2004 (abrogată), cu prezentarea modificărilor aduse de Legea nr. 202/2010 relevante pentru subiectul analizat, precum și cu prezentarea reglementării infracțiunii de înșelăciune în Noul Cod penal.

Cuvinte cheie: *infracțiune de înșelăciune, evoluție istorică*

Abstract

This article examines the historic development of efforts to sanction offences of deceit; the first part of the study, published in the previous issue of the Journal, dealt with the regulations of offences of deceit present in Roman law and in Old Romanian law. This second part looks at the regulations concerning the offence of deceit present in the 1864, 1936, and 1968 Criminal Codes, as well as at certain aspects of Law 301/2004 (repealed) and the modifications brought by Law 202/2010 which are relevant to the focus of this study, as well as a presentation of the regulation of the offence of deceit in the New Criminal Code.

Key words: *the offence of deceit, historic development*

1. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Codul penal român din anul 1864

Proiectat încă din anul 1860, cu diferite elaborări de proiecte de cod penal care urma să fie aplicat după Unirea Principatelor Române, Codul

* Asist. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
e-mail: mirela.dobрила@uaic.ro

penal român de la 1864, a fost realizat după principiile care au influențat Codul penal prusian din 1851, precum și pe cel francez din 1810, unele dispoziții fiind luate chiar din codurile penale anterioare în vigoare în Principate, fiind structurat în trei cărți (*Despre pedepse și efectele lor, Despre crime și delictes în special și despre pedepsele lor, Contravențiuni polițienești*)¹, având ca izvoarele codurile criminale ale Moldovei (1820 și 1826) și ale Țării Românești (1851, cu modificările din 1853), cu inovațiile din dreptul penal francez, belgian și prusac. Codul penal român de la 1864, realizat după Codul penal francez, conținea în capitolul privitor la *Crime și delictes contra proprietăților* (art. 306-380), dispoziții cu privire la apărarea patrimoniului, care au fost inspirate din Codul penal prusian².

Dispoziții cu privire la infracțiunea de înșelăciune există în Cartea a II-a (*Despre crime și delictes în special și despre pedepsele lor*), în Titlul 4 (*Crime și delictes contra particularilor*), în Capitolul *Crime și delictes contra proprietăților*, în Secțiunea V intitulată *Înșelăciune sau escrocherie*³. În dispozițiile art. 332-333 este prevăzută infracțiunea de înșelăciune în formă simplă, sancționată cu închisoare de la 1 lună la 1 an și amendă („Acela care, în vederea de a împărtăși folos, face să nască o amăgire în paguba averii altuia, sau făcând să treacă de adevărate fapte mincinoase, sau prefăcând în mincinoase fapte adevărate, ori suprimându-le de tot, este culpabil de

¹ Petre Ionel Muscel, *Istoria dreptului penal român. Spre o nouă justiție penală. Studiu comparat, istorie, filosofie, drept*, Editura Revista pozitivă penală și penitenciară, București, 1931, p. 149; Academia de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România, *Istoria dreptului românesc*, Vol. II, Partea II, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1987, p. 50.

² Vintilă Dongoroz în Vintilă Dongoroz, Iosif Fodor, Sigfried Kahane, Ion Oancea, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială*, vol. III, Editura Academiei Române, Editura All Beck, București, 2003, p. 429; Ion Gheorghiu Brădet, *Drept penal român. Partea specială*, Vol. I, Editura Europa Nova, București, 1994, p. 148.

³ Folosirea conjuncției sau conduce la ideea că înșelăciunea și escrocheria sunt considerate două variante ale aceleiași fapte infracționale, fiind diferite doar împrejurările în care se aceasta se realiza; totuși, în Republica Moldova folosirea celor două noțiuni poate duce la confuzii terminologice cu privire la natura juridică a infracțiunii de escrocherie deoarece înșelăciunea este parte integrantă a escrocheriei prevăzută de art. 190 C. pen. R.M. Igor Botezatu, *Analiza juridico-istorică a reglementărilor privitoare la infracțiunea de escrocherie*, Revista Națională de Drept nr. 1/2010, Universitatea de Stat din Moldova, p. 80;

înșelăciune”⁴), iar în art. 334 este incriminată înșelăciunea calificată, sancționată cu închisoare de la 6 luni la 2 ani și amendă („Cel care va întrebuița sau nume sau calități mincinoase sau uneltiri viclene ca să înduplece pe oameni a crede o întreprindere mincinoasă, o putere sau un credit închipuit, ori ca să facă a se naște speranța sau temerea unei izbutiri, unei nenorociri sau a unei întâmplări himerice, și prin aceasta va amăgi pe cineva să-i dea bani, mobili sau obligațiuni, dispozițiuni, bilețuri, promisiuni, chitanțe sau înscrisuri liberatoare, și, printr-unul din acele mijloace, va lua sau va încerca să ia, cu viclenie, toată sau parte din averea altuia, se va pedepsi cu închisoare de la 6 luni la 2 ani și amendă”⁵), nefiind prevăzută în mod distinct înșelăciunea în convenții deoarece se considera că se încadrează în textele prezentate și atunci când fapta se săvârșește cu prilejul încheierii sau executării unui contract.

Deși Codul penal din 1864 nu făcea referire la sancționarea emiterii de cecuri fără acoperire, astfel de fapte puteau fi sancționate ca infracțiune de înșelăciune în baza art. 334, în cazul în care se dovedea că a existat o activitate de inducere în eroare și că s-au folosit mijloacele prevăzute de art. 334.

Primele reglementări cu privire la infracțiunile comise prin cec au fost introduse în C. com. român din anul 1887, unde în art. 364 se prevedea că „oricine are sume de bani disponibile la o bancă sau la orice persoană va putea dispune de aceste sume, în tot sau în parte, în folosul său personal sau în folosul unui al treilea prin cec”.

Conform art. 369 C. com. din 10 mai 1887, prevăzut în Titlul IX intitulat Despre cambie și despre cec⁶, în Capitolul intitulat Despre cec, cel care emitea un cec fără dată, sau cu o dată falsă, sau fără să existe în mâinile depozitarului suma disponibilă, era pedepsit cu o amendă egală cu zece la sută a sumei arătată în cec, afară de cazul în care se aplicau pedepsele prevăzute în legea penală⁷, adică cu excepția situației în care se aplica

⁴ George Fratoșteanu, *Codicele penal, însoțit de Legea și Regulamentul gendarmeriei rurale*, Ediția a 2-a, București, Editura Librăriei Leon, 1895.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Dispozițiile acestui titlu au fost abrogate prin art. 112 din Legea promulgată prin Decretul nr. 1249/1934, publicat în M. Of. nr. 100 din 1 mai 1934, lege care a dat o altă reglementare cambiei și cecului.

⁷ Art. 369 C. com. corespundea cu textul art. 334 C. com. italian, iar în expunerea de motive se menționa faptul că „atunci când trăgătorul induce în eroare prin fraudă sau chiar numai prin

pedeapsa pentru înșelăciunea prevăzută de codul penal, interpretarea din doctrină fiind în sensul că faptele prevăzute de art. 369 C. com. constituiau o contravenție pentru care era suficientă încălcarea normei, fără a mai fi nevoie de fraudă, iar în cazul în care existau „uneltiri viclene” se aplicau dispozițiile codului penal⁸. În Franța, în mod similar, emisiunea cecurilor fără provizia necesară era considerată contravenție, în afară de cazul în care manoperele întrebuintate constituiau escrocherie⁹.

Motivat de faptul că reglementarea din Codul penal din 1864 (sau mai curând, lipsa reglementării exprese a infracțiunii de înșelăciune cu cecuri fără acoperire) nu putea să sancționeze eficient fraudele comise cu cecuri¹⁰, a fost adoptată Legea nr. 59/1934 asupra cecului¹¹.

eroare pe cel căruia îi negociază cecul sau cei care ar urma acestora făcându-i să creadă în existența de fonduri care însă lipsesc de tot sau în parte, e foarte just ca el să fie pedepsit în afară de sancțiunile mai grave ale codului penal pentru cazurile mai grave”. Mihail I. Papadopolu în Constantin G. Rătescu, H. Asnavorian, I. Ionescu-Dolj, Traian Pop, I. Gr. Periețeanu, Mihail I. Papadopolu, Vintilă Dongoroz, N. Pavelescu, Codul penal „Regele Carol al II-lea” adnotat, Editura Socec, București, 1937, vol. III, p. 597.

⁸ *Ibidem*.

⁹ În Franța emisiunea cecurilor fără provizie era reglementată prin Legile din 14 iunie 1865 și 19 februarie 1874, în afară de cazurile în care manoperele folosite constituiau o escrocherie. Prin Legea din 2 august 1917 și 12 august 1926 s-a dat un caracter special infracțiunii, în sensul că emiterea unui cec fără acoperire prealabilă și disponibilă, cu rea-credință, putea să fie sancționat cu pedeapsa închisorii de la două luni la doi ani și cu amendă care putea depăși dublul valorii nominale a cecului. ”. M. I. Papadopolu în C. G. Rătescu et al, *Codul penal „Regele Carol al II-lea” adnotat, op. cit.*, vol. III, p. 597.

¹⁰ Petre Buneci, *Considerații juridice privind infracțiunea de înșelăciune. Deosebiri față de infracțiunile comise prin cec*, în Volumul Conferinței internaționale. *Politica penală și legislația penală din perspectiva prevenirii și combaterii criminalității împotriva persoanei și patrimoniului*, Universitatea „Andrei Șaguna”, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Asociația de Științe Penale, Constanța, mai 2006, p. 6.

¹¹ Publicată în M. Of. nr. 100/01.05.1934, modificată de Legea (decret-lege) nr. 394/1943 abrogată prin Legea nr. 18/1948, Legea nr. 515/1946, Ordonanța nr. 11/1993, Ordonanța de urgență nr. 38/2008; art. 84 din Legea asupra cecului nr. 59/1934 prevede: „Se va pedepsi cu amendă dela 5.000–100.000 lei și închisoare dela 6 luni până la 1 an, afară de cazul când faptul constituie un delict sancționat cu o pedeapsă mai mare, în care caz se aplică această pedeapsă: 1. Oricine emite un cec fără a fi avut autorizarea trasului. 2. Oricine emite un cec fără a avea la tras disponibil suficient, sau după ce a tras cecul și mai înainte de trecerea termenelor fixate pentru prezentare, dispune altfel, în total sau în parte de disponibilul avut. 3. Oricine emite un cec cu dată falsă sau căruia îi lipsește unul din elementele esențiale cerute de alineatele 1, 2, 3 și 5 al art. 1 și art. 11. 4. Oricine emite un cec contrar dispozițiunii ultimului alineat al art. 6. Dacă în cazurile prevăzute de alineatele 2 și 3 de mai sus, emitentul procură

2. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Codul penal român din anul 1936

Codul penal român de la 1936, numit Noul Cod penal Carol al II-lea¹², intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 1937, prevedea inițial în Cartea II, titlul XIV infracțiunile patrimoniale, sub denumirea de „Crime și delictе contra patrimoniului” (art. 524-573). Sistematizarea în cinci capitole, astfel: Cap. I Furtul; Cap. II Tălhăria și pirateria; Cap. III Delictе contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii; Cap. IV Strămutarea de hotare, desființarea semnelor de hotar, stricăciuni și alte tulburări aduse proprietății; Cap. V Jocuri de noroc, loteria, specula contra economiei publice, Codul penal din 1936 a restrâns în limitele sale firești toate infracțiunile contra patrimoniului, grupându-le în funcție de obiectul juridic¹³. Ulterior, a fost introdus un capitol nou intitulat „Unele infracțiuni contra avutului obștesc” (art.536¹-536²) care a primit diferite modificări în anii următori.¹⁴

Codul penal din 1936 incriminează înșelăciunea în articolul 549: „Acela care, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust face să se treacă drept adevărate fapte mincinoase, sau prezintă ca mincinoase fapte adevărate, și prin acesta cauzează o pagubă materială unei persoane, comite delictul de înșelăciune și se pedepsește cu închisoare corecțională de la unu la 2 ani. Când, pentru comiterea faptului de mai sus, infractorul a întrebuițat nume, calități mincinoase sau alte mijloace frauduloase, pedeapsa este închisoare contravențională de la unu la 3 ani, amendă de la 3.000 la 12.000 lei și interdicția corecțională de la unu la 3 ani”. Pentru prima dată, este incriminată ca o modalitate distinctă așa numita *înșelăciune în convenții* în articolul 551: „Comite delictul de înșelăciune în convețiuni și se pedepsește după distincțiile din art. 549, acela care, cu ocazia încheierii sau executării unei convenții, induce sau menține în

trasului disponibilul necesar mai înainte de prezentarea cecului, pedeapsa se reduce la jumătate. Când emiterea cecului se datorește unui fapt scuzabil, emitentul va fi apărut de pedeapsă.”

¹² Publicat în M. Of. nr. 65/18.03.1936, cu rectificările din M. Of. nr. 83/08.04.1936, precum și cele din M. Of. nr. 298/22.12.1936; a se vedea C. G. Rătescu et al, *Codul penal „Regele Carol al II-lea” adnotat, op. cit.*, vol. III, p. 395 și urm.

¹³ Octavian Pop, *Opinii doctrinare și practică judiciară privind infracțiunea de înșelăciune*, Editura Mirton, Timișoara, 2003, p. 4.

¹⁴ I. Gheorghiu-Brădet, *op. cit.*, p. 149; V. Dongoroz în V. Dongoroz, I. Fodor, S. Kahane et al, *Explicații...*, *op. cit.*, vol. III, p. 429.

eroare pe cealaltă parte, în așa fel încât, fără această eroare, ea nu ar fi încheiat sau executat convenția în condițiile stipulate"¹⁵.

În Codul penal de la 1936 înșelăciunea simplă și cea în formă agravată erau incriminate prin dispozițiile art. 549, pedeapsa prevăzută fiind închisoare de la 3 luni la 2 ani pentru modalitatea simplă și închisoare de la 1 an la 3 ani pentru modalitatea agravată, iar art. 550 prevedea unele circumstanțe agravante legale care atrăgeau sporire pedepsei cu un plus de până la 2 ani. Articolele 552-555¹ incriminau fapte asimilate cu înșelăciunea (înșelăciune în emigrare, înșelăciune prin cecuri, înșelăciune contra asigurătorului, înșelăciune privind dreptul de autor)¹⁶. În ceea ce privește modalitatea *înșelăciunii în convenții*, prevăzută distinct în art. 551, sancțiunea aplicabilă era aceeași ca la înșelăciunea simplă.

În paralel cu reglementarea infracțiunilor cu privire la emiterea de cecuri fără acoperire din Legea nr. 59/1937 asupra cecului¹⁷, în art. 553 din Codul penal Carol al II-lea, inclus în Titlul XIV "Crime și delictе contra patrimoniului", Secțiunea VII, era incriminată înșelăciunea prin cecuri: „Acela care în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust, emite un cec asupra unei bănci sau unei persoane, știind că nu are provizia sau acoperirea necesară, ori suficientă, precum și acela care, în același scop, după emisiune, retrage provizia în tot sau în parte, sau interzice trasului de a plăti înainte de expirarea termenului de prezentare, cauzând prin aceasta o pagubă posesorului cecului, comite delictul de înșelăciune prin cecuri", iar formele executare ale acestei infracțiuni erau inspirate din art. 84 alin. (1) pct. 2 din Legea nr. 59/1934 asupra cecului¹⁸.

În art. 549 C. pen. din 1936 definiția noțiunii de înșelăciune și-a păstrat în linii mari configurația pe care a avut-o în art. 332 C. pen. român din 1864: a fost înlăturată dihotomia neadecvată înșelăciune-escrocherie, iar ceea ce în legiuirea anterioară era denumit „escrocherie”, în Codul penal român din 1936 a devenit circumstanța agravantă a înșelăciunii, specificată

¹⁵ Sergiu Bogdan, *Înșelăciune în convenții. Latura Obiectivă*, Revista de Drept Penal nr. 3/1999, p. 113.

¹⁶ V. Dongoroz în V. Dongoroz, I. Fodor, S. Kahane et al, *Explicații...*, op. cit., vol. III, p. 429.

¹⁷ P. Buneci, op. cit., p. 7.

¹⁸ Traian Pop în C. G. Rătescu et al, *Codul penal „Regele Carol al II-lea” adnotat*, op. cit., vol. III, p. 595.

la alin. (2) art. 549¹⁹. Agravanta devenea aplicabilă atunci când, pentru comiterea înșelăciunii, făptuitorul întrebuintează nume, calități mincinoase sau alte mijloace frauduloase.

La art. 550 C. pen. din 1936 se prevedea răspunderea pentru varianta calificată a înșelăciunii, varianta aplicabilă în ipoteza în care înșelăciunea era săvârșită: de un funcționar public, avocat, mandatar sau funcționar privat, în exercițiul funcțiunii sau mandatului său, de o persoană care a simulat calitatea de funcționar public.

Codul penal din 1936 a fost modificat de mai multe ori și republicat în anul 1948, dar secțiunea referitoare la înșelăciune a suferit schimbări numai cu privire la pedepse, întrucât în toată legislația penală română s-a renunțat la pedepsele cumulative cu închisoare sau amendă²⁰.

În perioada anilor 1944-1989 s-au produs unele schimbări importante, legislative, în toate domeniile dreptului, dar mai ales în cel al dreptului penal, în conformitate cu ideologia vremii, și cu modul de a concepe existența proprietății. Astfel a fost adoptat Decretul nr. 192/1950 în conținutul căruia s-a definit noțiunea de "obștesc" și aceea de "avut obștesc". Prin acest act normativ a fost introdus în Titlul XIV al Codului Penal din 1936 un nou capitol cu denumirea „Unele infracțiuni contra avutului obștesc”, căruia, ulterior, i s-a adus modificări, mai ales în privința agravării pedepselor, iar acest decret a marcat momentul în care apare pentru prima oară o ocrotire discriminatorie a patrimoniului după cum acesta era considerat "particular" sau "obștesc"²¹.

3. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Codul penal român din anul 1968

Autorii Codului penal de la 1968 au consacrat mai departe această concepție de ocrotire diferențiată a patrimoniului²² în funcție de avutul personal și particular și de avutul obștesc. În raport cu aceste precedente legislative, cadrul infracțiunilor contra patrimoniului a primit în **Codul**

¹⁹ Sergiu Brânză, Igor Botezatu, *Evoluția reglementărilor privitoare la infracțiunea de escrocherie pe teritoriul actual al Republicii Moldova*, Jurnalul de Studii Juridice nr. 3-4/2009, p. 142.

²⁰ Matei Basarab, Viorel Pașca, Gheorgiță Mateuș, Tiberiu Medeanu, Constantin Butiuc, Mircea Bădilă, Radu Botea, Petre Dungan, Valentin Mirișan, Ramiro Mancaș, Cristian Miheș, *Codul penal comentat. Vol. 2. Partea specială*, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 454.

²¹ O. Pop, *op. cit.*, p. 5.

²² *Ibidem*.

penal adoptat în 1968 reglementarea cuprinsă în două titluri distincte: „infracțiuni contra avutului personal și particular” (art. 208-222) și „infracțiuni contra avutului obștesc” (art.223-235). Deși legea penală ocrotește toate relațiile de ordin patrimonial, deosebirea sub raportul tratamentului juridic penal între ocrotirea avutului personal sau particular și ocrotirea avutului obștesc are temeuri de ordin social-politic²³, în contextul importanței necontestate pe care o prezintă avutul obștesc în orânduirea socialistă; din punct de vedere juridic, reglementările din cele două titluri sunt identice, eventualele deosebiri privind condițiile de incriminare fiind minime, ceea ce le deosebește normativ fiind obiectul ocrotirii penale (avut obștesc, respectiv avut personal sau particular), un grad de pericol diferit corespunzător atingerii aduse unor relații sociale diferite și limitele sancționării.

Denumirea de „infracțiuni contra avutului personal sau particular” corespundea celor două forme de avut ale cetățenilor, pentru că, pe lângă avutul personal, cetățenii mai aveau încă, într-o proporție redusă, un avut particular reprezentat de acele bunuri aflate în proprietate care proveneau din alte surse decât din muncă, de acele bucuri aflate în proprietatea cetățenilor străini stabiliți sau aflați în trecere prin țara noastră, de acele bunuri aflate pe teritoriul țării ce aparțineau unor firme străine, etc.²⁴.

Gruparea acestor infracțiuni în două titluri distincte, în raport cu titularul dreptului (persoana fizică sau persoana juridică) era impusă de regimul sancționator diferit, faptele îndreptate împotriva avutului obștesc, aparținând persoanelor juridice, fiind considerate mai grave și sancționate mai sever decât faptele îndreptate împotriva avutului particular, aparținând persoanelor fizice. În cazul infracțiunii de înșelăciune, din punct de vedere juridic, reglementările din cele două titluri sunt identice, ceea ce le deosebește normativ fiind obiectul ocrotirii penale (avut obștesc, respectiv avut personal sau particular), un grad de pericol diferit corespunzător atingerii aduse unor relații sociale diferite și limitele sancționării. Această distincție a devenit însă inacceptabilă în condițiile apariției, începând din 1990, a persoanelor juridice de drept privat și în condițiile în care Constituția

²³ V. Dongoroz în V. Dongoroz, I. Fodor, S. Kahane et al, *Explicații...*, op. cit., vol. III, p. 420.

²⁴ Vintilă Dongoroz, Gheorghe Dăringă, Siegfried Kahane, Dumitru Lucinescu, Aurel Nemeș, Mihai Popovici, Petre Sîrbulescu, Vasile Stoican, *Noul Cod penal și Codul penal anterior. Prezentare comparativă*, Editura Politică, București, 1968, p. 136.

a prevăzut, în mod expres, ca proprietatea privată este ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular.²⁵

În Codul penal din 1968 cadrul infracțiunilor contra patrimoniului a fost restrâns la limitele sale firești, au fost eliminate unele infracțiuni care nu priveau în principal relațiile de ordin patrimonial (de exemplu, abuz de încredere profesional comis de avocați, fraudarea creditorilor, înșelăciune în emigrare, nerespectarea drepturilor de autor, jocul de noroc), unele dintre aceste fapte fiind scoase din sfera dreptului penal, iar unele incriminări au fost așezate în categorii corespunzătoare obiectului lor juridic²⁶.

Se remarcă faptul că, inclusiv în cazul infracțiunii de înșelăciune, spre deosebire de Codul penal din 1936, incriminările reținute în partea specială au primit redactări mai cuprinzătoare²⁷, printr-o corectă concentrare în același text a unor fapte anterior încadrate în texte diferite sau prin faptul că nu mai sunt prevăzute acele fapte asimilate infracțiunii de înșelăciune (articolele 552-555¹ din Codul penal anterior). De exemplu, nu mai este incriminată fapta de practicare a ghicitului, prevăzută anterior la art. 549 alin. 2, deoarece o astfel de incriminare este inutilă în măsura în care ghicitul constituie o formă de amăgire, de înșelare a încrederii și fapta poate fi încadrată în dispozițiile art. 215; sau faptul că, deși în Codul penal anterior era prevăzută la art. 553 infracțiunea de înșelăciune prin cecuri, în Codul penal de la 1968 această faptă nu mai este prevăzută în mod separat, considerându-se că ea constituie o înșelăciune și poate fi sancționată ca atare²⁸.

Deși se remarcă deosebirea între pluralitatea de incriminări privind înșelăciunea în Codul din 1936 și modul sintetic de incriminare a înșelăciunii din Codul penal din 1968, sub raportul conținutului infracțiunii de înșelăciune în modalitatea tipică (simplă) sau în forma agravată nu există deosebiri, limitele sancțiunii sunt similare²⁹, particularitatea fiind aceea că agravantele speciale din art. 550 C. pen. anterior sunt încadrate printre acele

²⁵ Mioara-Ketty Guiu, *Infracțiunile contra patrimoniului. Considerații generale*, Revista Dreptul, Nr. 3/2004, pag. 172.

²⁶ V. Dongoroz în V. Dongoroz, I. Fodor, S. Kahane et al, *Explicații...*, op. cit., vol. III, p. 430.

²⁷ I. Gheorghiu-Brădet, op. cit., p. 149.

²⁸ V. Dongoroz, Gh. Dăringă et al., *Noul Cod penal...*, op. cit., pp. 141, 148.

²⁹ V. Dongoroz în V. Dongoroz, I. Fodor, S. Kahane et al, *Explicații...*, op. cit., vol. III, p. 502.

mijloace frauduloase care constituie prin ele însele infracțiuni și pentru care se vor aplica regulile de la concursul de infracțiuni³⁰. Nici în privința modalității înșelăciunii în convenții nu există deosebiri între cele două coduri penale.

După 1989, pornind de la necesitatea punerii de acord a legii penale atât cu principiile constituționale, cât și cu realitățile de astăzi ale societății românești, s-au adus numeroase modificări Codului penal, cea mai importantă fiind realizată prin adoptarea Legii nr. 140/1996³¹, prin care pe lângă alte modificări substanțiale, s-a modificat denumirea Titlului III în "Infracțiuni contra patrimoniului", iar Titlul IV "Infracțiuni contra avutului obștesc", a fost abrogat în întregime³²; se prevede o reglementare nouă în materia infracțiunilor contra patrimoniului, s-a modificat și completat art. 215 C. pen. cu alin. (4) referitor la infracțiunea de înșelăciune prin emiteră de cecuri fără acoperire și alin. (5) referitor la infracțiunea de înșelăciune în forma agravată existentă în cazul în care fapta a avut consecințe deosebit de grave.

Această formă de înșelăciune prin emiteră de cecuri fără acoperire a fost introdusă în Codul penal actual prin Legea nr. 140/1996 și a răspuns unei necesități de a sancționa multitudinea de comportamente de acest fel³³ și practic, în conținutul art. 215 alin. (4) C. pen., legiuitorul român a reluat formularea art. 553 C. pen. Carol al II-lea³⁴, cu mențiunea că originea art. 553 este în art. 6 al Legii franceze privind cecul, cu modificările aduse în 12 august 1926³⁵. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune cu cecuri din art. 215 alin. (4) C. pen. este asemănătoare cu cea din C. pen. Carol al II-lea, iar în conținutul art. 215 alin. (4) se prevede expres cerința ca fapta să fi fost săvârșită cu scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust, spre deosebire de art. 553 C. pen. anterior însă și în cazul acestuia

³⁰ V. Dongoroz, Gh. Dăringă et al, *Noul Cod penal...*, op. cit., p. 140.

³¹ Legea 146/1996 pentru modificarea Codului penal și a Codului de procedură penală, publicată în M. Of. nr. 289/1996.

³² O. Pop, op. cit., p. 5.

³³ Sabin Duicu, *Modificarea Codului penal și a Codului de procedură penală prin Legile nr. 140 și nr. 141/1996*, Revista Dreptul nr. 7/1997, p. 50.

³⁴ Sergiu Bogdan, *Drept penal. Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2009, p. 269.

³⁵ I. Ionescu-Dolj în C. G. Rătescu et al, *Codul penal „Regele Carol al II-lea” adnotat*, op. cit., vol. III, p. 595.

interpretarea din doctrină³⁶ a fost în sensul că fapta trebuie să fie săvârșită în scopul menționat mai sus.

Odată cu noul sistem economic adoptat de România după 1989, săvârșirea infracțiunii de înșelăciune în convenții, precum și forma de înșelăciune prin emiterea de cecuri fără acoperire, a căpătat o amploare deosebită, în paralel cu dezvoltarea economiei de piață în țara noastră și a intensificării raporturilor juridice specifice, făptuitorii profitând, după caz, de lacunele legislației în materie sau de buna-credință care trebuie să guverneze convențiile civile, respectiv desfășurarea tranzacțiilor dintre comercianți, în condițiile în care celeritatea cu care se desfășoară raporturile comerciale nu permite, de regulă, verificarea solvabilității partenerilor contractuali, și inducând astfel în eroare persoanele vătămate, prejudiciindu-le și obținând foloase materiale injuste³⁷.

Din aceste motive, în anul 1996, legiuitorul a inclus în art. 215, alin. (4) care sancționează emiterea unui cec pentru valorificarea căruia nu există provizia sau acoperirea necesară, retragerea acestei provizii după emitere, ori interdicția dată trasului de a plăti cecul înainte de expirarea termenului de prezentare în scopul arătat în art. 215 alin. (1), adică în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust, și dacă s-a pricinuit o pagubă posesorului cecului

4. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Legea 301/2004 (abrogată)

Din anul 2001 s-a trecut la elaborarea unui nou Cod penal, adoptat de către Parlament prin Legea nr. 301/2004 privind Codul penal, care a avut în vedere modelul francez, însă s-au strecurat multe lacune și necorelări, imposibil de aplicat în practică, ceea ce a dus la mai multe amânări pentru momentul stabilit pentru intrarea în vigoare. Mai mult, noul Cod penal, adoptat prin Legea nr. 286/ 25 iunie 2009³⁸ a abrogat dispozițiile Legii nr. 301/2004.

Fără a insista asupra acestor dispoziții, considerăm necesar să menționăm modul de reglementare al infracțiunii de înșelăciune din acest cod, fiind util pentru a contura o viziune generală asupra acesteia.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ Georgiana Tudor, *Înșelăciunea în convenții. Practică judiciară*, Editura Hamangiu, București, 2007, p. IV.

³⁸ Publicată în M. Of. nr. 510/ 24 iunie 2009.

În art. 260 alin. (1) din Legea nr. 301/2004 s-a prevăzut că infracțiunea de înșelăciune constă în inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine ori pentru altul un folos material injust și dacă s-a pricinuit o pagubă, iar art. 260 alin. (2) s-a prevăzut forma agravă a infracțiunii de înșelăciune care exista atunci când înșelăciunea a fost săvârșită prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase.

Ca forme speciale de înșelăciune³⁹, Legea nr. 301/2004 a reglementat: *înșelăciunea în convenții* în art. 260 alin. (3), care consta în inducerea sau menținerea în eroare a unei persoane, cu prilejul încheierii sau executării unui contract, săvârșită în așa fel încât fără această eroare cel înșelat nu ar fi încheiat sau executat contractul în condițiile stipulate; *înșelăciunea cu cekuri* în art. 260 alin. (4), care consta în emiterea unui cek sau a unui alt instrument de plată asupra unei instituții de credit sau unei persoane, știind că pentru valorificarea lui nu există provizia sau acoperirea necesară sau nu va exista până la termenul convenit între părți, precum și fapta de a retrage, după emitere, provizia, în totul sau în parte, ori de a interzice trasului de a plăti înainte de expirarea termenului de prezentare, în scopul arătat în alin. (1), dacă s-a pricinuit o pagubă posesorului cecului sau a altui instrument de plată, noutatea fiind dată de faptul că infracțiunea poate avea ca obiect material nu numai cekul ci și alte instrumente de plată, soluție care nu se regăsește nici în Codul penal actual și nici în Noul Cod penal; *înșelăciunea la licitații* în art. 260 alin. (5), care consta în folosirea de mijloace frauduloase pentru a îndepărta de la licitație publică o persoană sau de a limita licitațiile ori numărul participanților; *exploatarea persoanelor vulnerabile* în art. 260 alin. (6), care consta în exploatarea necunoașterii sau a lipsei de experiență a unui minor sau a stării de slăbiciune a persoanelor vulnerabile datorită vârstei, bolii sau stării de graviditate, pentru a le determina să încheie acte prejudiciabile pentru acestea; *înșelăciunea privind emigrarea* în art. 260 alin. (7), care consta în inducerea sau menținerea în eroare cu privire la condițiile de trai din țara de emigrare, săvârșită în condițiile alin. (1), în scopul de a determina o persoană să emigreze.

³⁹ Pentru o prezentare pe larg a acestor forme, a se vedea Horia Diaconescu, *Drept penal. Partea specială*, Vol. I, Editura All Beck, București, 2005, p. 415-422; Vasile Dobrinioiu, *Drept penal. Partea specială*, Vol. I, Editura Lumina Lex, București, 2004, pp. 350-358.

O altă formă agravată a infracțiunii de înșelăciune a fost prevăzută de art. 260 alin. (8), existentă în cazul în care înșelăciunea care a avut consecințe deosebit de grave.

Dacă mijlocul fraudulos folosit pentru săvârșirea înșelăciunii constituie prin el însuși o infracțiune, Legea nr. 301/2004 a prevăzut că se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

5. Modificări aduse Codului penal actual în materia infracțiunii de înșelăciune prin Legea nr. 202 din 25 octombrie 2010

Codul penal actual al României (1968) a fost modificat prin Legea nr. 202 din 25 octombrie 2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor (*Mica Reformă*), iar în legătură cu modificările aduse prin lege în materia infracțiunii de înșelăciune, este necesară menționarea introducerii art. 74¹ în Codul penal. În baza acestui articol, s-a prevăzut că în cazul săvârșirii unor infracțiuni expres stabilite de legiuitor, categorie în care a fost menționată inclusiv infracțiunea de înșelăciune⁴⁰, există posibilitatea ca, dacă în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la soluționarea cauzei în primă instanță, învinuitul sau inculpatul acoperă integral prejudiciul cauzat, limitele pedepsei prevăzute de lege pentru fapta săvârșită să se reducă la jumătate (alin. 1). Dacă prejudiciul cauzat și recuperat în aceleași condiții este de până la 100.000 euro, în echivalentul monedei naționale, se poate aplica pedeapsa cu amendă. Dacă prejudiciul cauzat și recuperat în aceleași condiții este de până la 50.000 euro, în echivalentul monedei naționale, se aplică o sancțiune administrativă, care se înregistrează în cazierul judiciar (alin. 2). Dispozițiile privind reducerea limitelor pedepsei prevăzute de lege pentru fapta săvârșită la jumătate, cele privind posibilitatea de a aplica pedeapsa cu amendă sau de a se aplica o sancțiune administrativă, care se înregistrează în cazierul judiciar nu se mai aplică dacă făptuitorul a mai săvârșit o infracțiune de același gen, într-un interval de 5 ani de la comiterea faptei, pentru care a beneficiat de aceste dispoziții (alin. 3)⁴¹.

⁴⁰ Alături de infracțiunea de înșelăciune, art. 74¹ se aplică și pentru infracțiunile de gestiune frauduloasă, delapidare, abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, abuz în serviciu contra intereselor publice, abuz în serviciu în formă calificată și neglijență în serviciu, prevăzute în cod, ori a unor infracțiuni economice prevăzute în legi speciale, prin care s-a pricinuit o pagubă, fără a exista nicio explicație referitoare la alegerea acestor infracțiuni.

⁴¹ Pentru o analiză detaliată a problemei privind aplicarea art. 74¹ în cazul infracțiunii de înșelăciune a se vedea Mirela Carmen Dobrilă, *Probleme legate de introducerea art. 74 ind.1 în C. pen. și de aplicare în cazul infracțiunii de înșelăciune*, Revista de Drept Penal nr.

Raportat la toate problemele care privesc aplicarea art. 74¹ C. pen., Curtea Constituțională a României a decis că acesta este neconstituțional⁴² pentru mai multe motive, ceea ce înseamnă că aceste dispoziții nu se vor mai aplica nici pentru infracțiunea de înșelăciune, deși rămâne totuși problema legată de consecințele aplicării acestui text pe o durată de timp limitată, adică până la momentul la care au fost declarate neconstituționale.

6. Reglementarea infracțiunii de înșelăciune în Noul Cod penal (Legea nr. 286/17 iulie 2009)

Spre deosebire de Codul penal în vigoare, în Noul Cod penal (Legea nr. 286/ 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 510/24 iulie 2009) infracțiunea de înșelăciune este reglementată într-un capitol separat în cadrul infracțiunilor contra patrimoniului, în Capitolul III intitulat “Infracțiuni contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii”, care incriminează acele faptele contra patrimoniului care se săvârșesc prin nesocotirea încrederii deși în mod tradițional această infracțiune face parte din categoria infracțiunilor contra patrimoniului săvârșite prin fraudă, Noul Cod penal neoptând pentru o astfel de clasificare. În acest capitol sunt prevăzute atât unele infracțiuni reglementate de Codul penal în vigoare, adică abuzul de încredere, gestiunea frauduloasă, însușirea bunului găsit și înșelăciunea, precum și alte fapte împotriva patrimoniului ale căror acțiuni ilicite se întemeiază pe nesocotirea încrederii și anume abuzul de încredere prin fraudarea creditorilor, înșelăciunea privind asigurările, deturnarea licitațiilor publice și exploatarea patrimonială a unei persoane vulnerabile, introducerea acestor reglementări separate privind unele forme speciale de înșelăciune fiind justificată pe ideea că prin intermediul acestora se va realiza o individualizare legală a pedepselor mai riguroasă în raport cu pericolul social diferit al faptelor și o corelare a normelor de incriminare cu realitatea vieții sociale.

2/2011, pp. 111-124; M. C. Dobrilă, *The Offence of Deceit, the Minor Reform (Law no. 202/2010) and the New Criminal Code (Law no. 286/2009)*, Volumul Conferinței Științifice Internaționale 3rd EMUNI Research Souk 2011, *Innovation and Employability- The Universities Challenge, The Euro-Mediterranean Student Research Multi-conference, 21 March 2011*, pp. 1009-1113.

⁴² Decizia Curții Constituționale nr. 573/03.05.2011 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.74¹ din Codul penal, publicată în M. Of. nr. 363/25.05.2011, text în format electronic disponibil la http://www.ccr.ro/decisions/pdf/ro/2011/D0573_11.pdf (03.06.2011);

Într-o formă inițială a proiectului Noului Cod penal, în capitolul privind infracțiunile contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii au fost introduse și infracțiunea de înșelăciune la măsurătoare și infracțiunea de înșelăciune privind calitatea mărfurilor, reglementate în Codul penal în vigoare în Titlul VIII (Infracțiuni la regimul stabilit pentru anumite activități economice), însă ulterior s-a renunțat la menținerea acestor infracțiuni în acest capitol. Înlăturarea reglementărilor distincte cu privire la sancționarea aceste fapte atât din capitolul privind infracțiunile contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii, precum și lipsa reglementării acestora într-un alt capitol din titlul privind infracțiunile contra patrimoniului sau dintr-un alt titlu este justificată de faptul că aceste fapte vor fi sancționate ca forme ale infracțiunii de înșelăciune, în baza art. 244 N. C. pen.

Conform art. 244 N.C. pen. infracțiunea de înșelăciune, care a primit o reglementare mai concisă și mai cuprinzătoare în același timp, constă în inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos patrimonial injust, cu imediata consecință a păgubirii acestei persoane. Spre deosebire de Codul penal în vigoare, în Noul Cod penal s-a renunțat la reglementarea separată a formei speciale de înșelăciune în convenții, care consta în inducerea sau menținerea în eroare a unei persoane cu prilejul încheierii sau executării unui contract, săvârșită în așa fel încât, fără aceasta eroare, cel înșelat nu ar fi încheiat sau executat contractul în condițiile stipulate (art. 215 alin. 3) cât și a formei speciale de înșelăciune prin emiterea de cecuri fără acoperire, care consta în emiterea unui cec asupra unei instituții de credit sau unei persoane, știind ca pentru valorificarea lui nu exista provizia sau acoperirea necesară, precum și fapta de a retrage, după emitere, provizia, în totul sau în parte, ori de a interzice trasului de a plăti înainte de expirarea termenului de prezentare, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust, dacă s-a pricinuit o paguba posesorului cecului (art. 215 alin. 4). Considerăm că faptele care intră în prezent atât în conținutul infracțiunii de înșelăciune în convenții, cât și în conținutul infracțiunii de înșelăciune prin emiterea de cecuri fără acoperire vor putea fi sancționate în baza Noului Cod penal ca infracțiune de înșelăciune în conformitate cu art. 244, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de acest articol, lipsa unei reglementări distincte cu privire la aceste forme nefiind de natură a împiedica angajarea răspunderii penale pentru săvârșirea faptelor menționate.

Prin opțiunea legiuitorului de a renunța la reglementarea în mod separat în Noul Cod penal în cadrul art. 244 atât a formei speciale de înșelăciune în convenții (prevăzută în art. 215 alin. (3) C.pen. actual) cât și a înșelăciunii prin emiterea de cecuri fără acoperire (prevăzută în art. 215 alin. (4) C.pen. actual) existente în actuala reglementare, posibil motivată de faptul că o enumerare a unor situații particularizate prin contextul săvârșirii faptei ar duce la riscul omiterii altor situații, la fel de importante, nu arată că aceste forme speciale și-au pierdut din importanță sau actualitate, ci trebuie să avem în vedere faptul că ele vor face obiectul tragerii la răspundere penală în contextul art. 244 N.C.pen., ca infracțiune de înșelăciune, în noua sa redactare⁴³.

Este vorba doar de o aparentă neincriminare a înșelăciunii în convenții sau a înșelăciunii cu file cec deoarece redactorii noului Cod penal au intenționat să simplifice norma de incriminare a înșelăciunii și nu au considerat necesară preluarea acestor alineate însă acestea vor constitui în continuare modalități faptice de săvârșire a infracțiunii de înșelăciune în baza art. 244 alin. (1) sau (2) N.C.pen., nefiind vorba în realitate de o dezincriminare a acestor fapte⁴⁴. Nu putem fi de acord cu opinia susținută în sensul că înșelăciunea în convenții sau înșelăciunea cu file cec nu mai sunt incriminate (*abolitio criminis*)⁴⁵ deși se arată în continuare în mod corect că o astfel de dezincriminare nu răspunde realității faptice.

Este discutabil dacă soluția adoptată cu privire la reglementarea infracțiunii de înșelăciune din Noul Cod penal este cea mai întemeiată⁴⁶. În acest sens, există propuneri întemeiate ca faptele de emitere a cecurilor fără

⁴³ Mirela Carmen Dobrilă, *Modificări aduse de noul Cod penal în cazul infracțiunii de înșelăciune*, în Volumul Conferinței cu participare internațională, cu tema: „*Noua legislație penală: Tradiție, Recodificare, Reformă, Progres Juridic*”, 26 octombrie 2012, organizată de Academia Română – Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Asociația Română de Științe Penale, p. 161.

⁴⁴ C. Duvac, *Înșelăciunea în Noul Cod penal*, în Volumul Sesiunii de comunicări științifice „Justiție, Stat de drept și Cultură juridică”, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 800; În același sens V. Cioclei, *op. cit.*, p. 135-136; P. Dungan, T. Medeanu, V. Pașca, *Manual de drept penal. Partea specială*, Vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2010, p. 351; M. A. Hotca, *Noul Cod penal și Codul penal anterior. Aspecte diferențiale și tranzitorii*, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 236; N. M. Vlădoiu, *Curs de drept penal. Partea specială*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 229.

⁴⁵ Gh. Ivan, *Drept penal. Partea specială. Cu referiri la Noul Cod penal (Legea nr. 286/2009)*, Ed. C.H. Beck, București, 2010, p. 314.

⁴⁶ M. C. Dobrilă, *Modificări ..., op. cit.*, p. 163.

acoperire sau de retragere a disponibilului din cont de către emitentul cecului cu scopul de a păgubi pe altul să rămână în sfera ilicitului penal și să fie sancționate cu o pedeapsă severă, cu motivarea dată de pericolozitatea ridicată a acestor fapte care pot determina dezechilibre în planul relațiilor economice cu efecte negative asupra patrimoniului persoanelor implicate care sunt lipsite de soluția constrângerii penale pentru executarea corectă obligațiilor asumate⁴⁷.

Spre deosebire de Codul penal în vigoare, în Noul Cod penal este menținută ca formă agravată doar înșelăciunea săvârșită prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase (art. 244 alin. 2), renunțându-se la forma agravată a infracțiunii din art. 215 alin. 5 din Codul penal în vigoare, referitoare la cazul în care fapta de înșelăciune care a avut consecințe deosebit de grave. În art. 244 alin. (2) N. C. pen. s-a menținut soluția din Codul penal în vigoare în sensul că dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

Considerăm întemeiată opinia în sensul că este discutabilă această soluție din Noul Cod penal de înlăturare din conținutul agravat al infracțiunii de înșelăciune a situației în care prin aceasta s-au produs consecințe deosebit de grave, mai ales că pragul valoric a fost mărit de la 200.000 lei la 2.000.000 lei⁴⁸. Se consideră că în cazul comiterii unor înșelăciuni care produc consecințe deosebit de grave urmează a se aplica, după caz, prevederile art. 244 alin. (1) sau (2) N.C.pen.⁴⁹

Ca element de noutate sub aspect procesual, în Noul Cod penal în cazul infracțiunii de înșelăciune s-a prevăzut că împăcarea părților înlătură răspunderea penală, aspect pe care îl regăsim și în cazul înșelăciunii privind asigurările.

Sub aspect sancționator, înșelăciunea în forma tip prevăzută de art. 244 N.C.pen. se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani, spre deosebire de închisoare de la 6 luni la 12 ani conform C. pen. actual, iar înșelăciunea în forma agravată prevăzută de art. 244 alin. (2) C. pen. se pedepsește cu

⁴⁷ Consiliul Superior al Magistraturii, *Raportul privind starea justiției 2010*, p. 118, text în format electronic disponibil la http://emap.csm1909.ro/Documente.aspx?path=emap_docs/200704Documente/115400000337868.pdf (20.11.2011).

⁴⁸ C. Duvac, *Înșelăciunea în Noul Cod penal*, Revista Dreptul nr. 1/2012, p. 105.

⁴⁹ M. A. Hotca, *op. cit.*, p. 236.

închisoare de la unu la 5 ani, comparativ cu actuala reglementare unde se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani.

Cu privire la infracțiunile contra patrimoniului, s-a susținut că acesta este „exemplul cel mai nefericit de escaladare necontrolată a pedepselor în actualul Cod penal”⁵⁰ însă Noul Cod penal aduce sancțiunile pentru acestea în limite normale.

Totuși, considerăm întemeiat punctul de vedere susținut în sensul că reducerea limitelor de pedeapsă la limitele existente în Codul penal de la 1868 anterior apariției Legii nr. 140/1996 nu va contribui la reducerea numărului faptelor de înșelăciune iar limitele stabilite de legiuitor nu permit o justă individualizare a rezeziunii penale în raport de consecințele deosebit de grave care se pot produce în urma săvârșirii acestei infracțiuni⁵¹.

Propunem reconfigurarea normei de incriminare a faptelor de înșelăciune din N.C.pen., în sensul reintroducerii atât a formei agravate a înșelăciunii care produce consecințe deosebit de grave, cât și a înșelăciunii în convenții și a înșelăciunii prin emiteră de cecuri fără acoperire, cu mențiunea că în lipsa unei reglementări exprese a acestor două varinate speciale, interpretarea în sensul că vor constitui în continuare modalități faptice ale infracțiunii de înșelăciune s-ar putea dovedi insuficientă și va da loc la discuții cu privire la aplicarea în practică⁵².

Concluzii. Protecția patrimoniului împotriva faptelor de înșelăciune implică o analiză a evoluției istorice a preocupărilor privind reglementarea infracțiunii de înșelăciune deoarece la baza tragerii la răspundere penală pentru această infracțiune, precum și la baza modificărilor care urmează să fie aduse reglementărilor actuale stau soluțiile folosite anterior în legislația noastră penală și experiența acumulată de-a lungul timpului în aplicarea acestora. Cunoașterea și analiza reglementărilor anterioare cu privire la infracțiunea de înșelăciune și a modului în care au răspuns necesităților privind funcționarea efectivă permite obținerea unor rezultate pozitive generate de îmbinarea dintre soluțiile care răspund cerințelor actuale de reglementare și sancționare și experiența rezultată din soluțiile legislative și practice anterioare.

⁵⁰ V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra patrimoniului*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 8.

⁵¹ C. Duvac, *Înșelăciunea ...*, Revista Dreptul ..., *op. cit.*, p. 132.

⁵² M. C. Dobrilă, *Modificări...*, *op. cit.*, p. 166-167.